

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/36/2020
Identifikačné číslo spisu: 2018200241
Dátum vydania rozhodnutia: 23. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Martinčeková
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:2018200241.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobkyne: P. U. M., rodená M., narodená XX.XX.XXXX, bytom O., právne zastúpená Advokátskou kanceláriou PRINC & PARTNERS s.r.o., so sídlom Štefánikova č. 23, Trnava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8 - 10, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č.: 38866-2/2018-BA zo dňa 06. júla 2018, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sa/19/2018-83 zo dňa 02. decembra 2019, takto

r o z h o d o l :

I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky m e n í rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sa/19/2018-83 zo dňa 02. decembra 2019 tak, že z r u š u j e rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č.: 38866-2/2018-BA zo dňa 06. júla 2018 a v e c v r a c i a žalovanej na ďalšie konanie.

II. Žalobkyňa má voči žalovanej právo na náhradu dôvodne vynaložených trov kasačného konania v celom rozsahu.

III. Návrh na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“, resp. „správny súd“) rozsudkom č. k. 44Sa/19/2018-83 zo dňa 02. decembra 2019, zamietol žalobu žalobkyne zo dňa 06. septembra 2018, ktorou sa domáhala zrušenia rozhodnutia žalovanej 38866-2/2018-BA zo dňa 06. júla 2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava č. 57148-2/2018-TT zo dňa 17. januára 2018 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“).

2. Prvostupňovým rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava (ďalej len „správny orgán I. stupňa“) určila, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. júla 2011 na území Slovenskej republiky, ktoré odôvodnila tým, že podľa článku 13 (3) Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z

29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo dňa 16.09.2009 (ďalej len „základné nariadenie“) osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom učeným v súlade s odsekom 1. Prvostupňový správny orgán ďalej konštatoval, že ust. § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) sa na žalobkyňu vzťahuje v období od 1. júla 2011 do 31. marca 2015 z dôvodu, že v zmysle článku 13 (3) nariadenia č. 883/2004 ako samostatne zárobkovo činná osoba podliehala právnym predpisom Slovenskej republiky a táto skutočnosť bola potvrdená formulárom PD A1 číslo XX-XXXXXXXX-XXX-XXX-A-XXXXXXXX zo dňa 13. mája 2013. Prvostupňový správny orgán ďalej uviedol, že podľa údajov z registra daňových subjektov, vedeného do 31. decembra 2011 Daňovým riaditeľstvom Slovenskej republiky a od 1. januára 2012 Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky vyplýva, že príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou u žalobkyne za rok 2010 bol 10 440 Eur, čo je suma vyššia ako 3 948,73 Eur, t. j. 12-násobok minimálneho vymeriavacieho základu, a teda príjem za rok 2010 je v sume vyššej ako zákonom stanovená hranica príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnosu súvisiaceho s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou pre posúdenie vzniku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 1. júlu 2011 na území Slovenskej republiky.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu podala žalobkyňa dňa 05.02.2018 odvolanie. Žalovaná preskúmaným rozhodnutím zo dňa 06. júla 2018 odvolanie žalobkyne zamietla a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava zo dňa 17. januára 2018. Žalovaná svoje rozhodnutie odôvodnila rovnako ako prvostupňový správny orgán použitím článku 13 (3) základného nariadenia, pričom uviedla, že Sociálna poisťovňa, ústredie dňa 13. mája 2013 vystavila účastníčke konania ako osobe, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch formulár PD A1, t. j. potvrdenie o právnych predpisoch sociálneho zabezpečenia číslo XX-XXXXXXXX-XXX-XXX-A-XXXXXXXX a určila účastníčke konania v právnych vzťahoch sociálneho zabezpečenia ako uplatniteľné právne predpisy v období od 1. mája 2010 do 31. marca 2015 právne predpisy Slovenskej republiky, t. j. slovenskú legislatívu. Žalobkyňa v zákonnej lehote podala proti rozhodnutiu žalovanej správy žalobu.

4. Krajský súd na základe preskúmania veci zistil, že žalobkyňa bola v spornom období osobou, ktorá súčasne vykonávala činnosť v dvoch členských štátoch, a to na území Rakúskej republiky vykonávala činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba na základe živnostenského listu vydaného Magistrátom mesta Viedeň dňa 12. januára 2009 a na území Slovenskej republiky vykonávala v období od septembra 2005 do mája 2017 činnosť zamestnanca u zamestnávateľa JUDr. Leváková, so sídlom Františkánska 2, 917 01 Trnava, IČO 36 091707. Živnostenské oprávnenie na výkon samostatnej zárobkovej činnosti na území Rakúskej republiky zaniklo žalobkyňi 31. marca 2015. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti bolo potrebné, aby na základe pravidiel a koordinačných nariadení bolo určené, ktoré právne predpisy a ktorého členského štátu budú uplatniteľné pri sociálnom zabezpečení žalobkyne.

5. Krajský súd konštatoval, že úlohou správneho súdu v danom prípade bolo posúdiť, či postup Sociálnej poisťovne bol v súlade so zákonom a teda či uplatniteľnosť legislatívy Slovenskej republiky bola určená v súlade s koordinačným nariadením č. 883/2004 a s vykonávacím nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo dňa 16.09.2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“). Krajský súd s poukazom na znenie článku 13 základného nariadenia a článku 14 ods. 5 a ods. 5b vykonávacieho nariadenia, konštatoval, že v prípade žalobkyne bolo potrebné aplikovať výlučne článok 13 ods. 3 prvej časti vety pred slovom „alebo“ základného nariadenia pre určenie uplatniteľných právnych predpisov členského štátu. Krajský súd zároveň konštatoval, že nemôže zasahovať do definitívneho určenia uplatniteľnej legislatívy, ktorá nebola spochybnená žalovaným a

ani rakúskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia a bola v súlade s článkom 15 a 16 vykonávacieho nariadenia určená, takéto definitívne určenie uplatniteľných predpisov je pre krajský súd záväzné a musí z neho vychádzať a potom je treba konštatovať, že napadnuté rozhodnutie žalovaného je v súlade so zákonom. Krajský súd tiež konštatoval, že nebolo potrebné skúmať rozsah činnosti, ktoré ako zamestnanec na území SR u zamestnávateľa so sídlom v SR vykonávala žalobkyňa, a tento rozsah porovnávať s rozsahom činnosti SZČO práve z dôvodu, že článok 13 bod 3 prvá časť vety pred slovom „alebo“ jednoznačne určoval legislatívu, ktorej osoba akou je žalobkyňa podlieha.

6. Krajský súd sa v bode 25 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia zaoberal otázkou, či činnosť žalobkyne na území Slovenskej republiky u zamestnávateľa JUDr. Levákovej je možné posudzovať ako činnosť zamestnanca podľa § 4 zákona o sociálnom poistení a vyhodnotil, že pojem zamestnanec v zmysle uvedeného ustanovenia nemožno stotožňovať s jeho užším vymedzením podľa ustanovenia § 11 zákonníka práce. V tejto súvislosti uviedol, že nadobudlo značný význam rozlišovanie zamestnancov na tých, ktorí sú v právnom vzťahu zakladajúcom právo na pravidelný mesačný príjem a tých, ktorí uzatvorili právny vzťah zakladajúci právo na nepravidelný príjem, s čím sú spojené viaceré práva a povinnosti zamestnancov a zamestnávateľov. V danom prípade bolo podľa názoru správneho súdu jednoznačne preukázané, že žalobkyňa pracovala u JUDr. Levákovej ako zamestnankyňa, pretože na základe dohôd, ktoré sú obsahom spisu, poberala jasne stanovený pravidelný príjem. Pravidelnosť alebo nepravidelnosť odmeňovania, podľa toho aká dohoda je uzatvorená, posudzuje pre účely sociálneho poistenia aj Sociálna poisťovňa. Podľa názoru krajského súdu aj tento postup Sociálnej poisťovne pri určení toho, či žalobkyňa pracovala na území Slovenskej republiky ako zamestnanec u zamestnávateľa JUDr. Zity Levákovej, bol správny. Krajský súd uviedol, že v danom prípade došlo k pochybeniu rakúskych úradov sociálneho zabezpečenia, vzhľadom na to, že pokiaľ žalobkyňa platila poistné a odvody v Rakúsku ako tvrdí a rakúskej strane bol doručený formulár PD A1 s určenou uplatniteľnosťou slovenskej legislatívy, rakúska strana ho nenamietala v zákonom stanovenej lehote (2 mesiace), tak nemala ani prijímať od žalobkyne platby na poistnom a odvodoch. V tomto smere žalovaná podľa názoru správneho súdu žiadnym spôsobom nepochybila, pretože určenie uplatniteľnosti slovenskej legislatívy v oblasti sociálneho zabezpečenia žalobkyne bolo určené definitívne v súlade s článkom 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia. Vzhľadom na tieto skutočnosti správny súd žalobu žalobkyne zo dňa 06.09.2018 zamietol.

7. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu včas podala kasačnú sťažnosť žalobkyňa (ďalej aj ako „sťažovateľka“) z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. f) a g) zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) a žiadala, aby kasačný súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

8. Sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že v období od 20.09.2005 do 18.05.2017 pracovala na území Slovenskej republiky u zamestnávateľa JUDr. Zita Leváková cit.: „výlučne na základe uzatvorených dohôd o vykonaní práce, čiže dohôd o prácach vykonávaných mimopracovného pomeru (9 časť Zákonníka práce)“ a v rozhodnom období ani nepracovala u iného zamestnávateľa v Slovenskej republike na základe inej zmluvy (pracovnej zmluvy), na základe ktorej by jej vznikol na území Slovenskej republiky riadny pracovný pomer v zmysle zákonníka práce. Podľa názoru sťažovateľky nemalo jej zamestnanie charakter v takom zmysle ako to vyžaduje základné nariadenie, aby sa na tento prípad aplikoval článok 13 (3) tohto nariadenia, v rozhodnom čase nespádala a nemohla byť posudzovaná podľa uvedeného článku základného nariadenia a k stretu dvoch uplatniteľných legislatív nedošlo. Vykonávala len činnosť SZČO v Rakúskej republike, kde bola riadne prihlásená do sociálneho systému, platila odvody a dostávala dávky, sťažovateľka sa tiež nestotožňuje s právnym záverom krajského súdu o pochybení rakúskych úradov sociálneho zabezpečenia. Sťažovateľka ďalej poukázala na znenie ustanovenia § 4 ods. 1 a 2 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom v roku 2011, z ktorých má jednoznačne vyplývať, že fyzická osoba, ktorá mala pracovnoprávny vzťah založený na základe dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru sa nepovažovala za zamestnanca na účely nemocenského a dôchodkového poistenia, pričom nebolo dôležité, či takýto zamestnanec mal alebo nemal založené právo na pravidelný, či nepravidelný príjem. Sťažovateľka sa nestotožnila so záverom krajského súdu uvedeným v bode 25 napadnutého rozhodnutia, podľa jej názoru nestačí poukázanie na § 11 zákonníka práce, ale je nutné postavenie

žalobkyne vykladať v súlade s § 226 zákonníka práce. Sťažovateľka tiež namietala, že v konaní pred správnym súdom vznikla pochybnosť o existencii formuláru PD A1. Sťažovateľka kasačnému súdu navrhla priznať kasačnej sťažnosti odkladný účinok, čo odôvodnila hrozbou vážnej ujmy vo forme finančného postihu vo výške 5000,- Eur, keď z dôvodu právoplatnosti napadnutého rozsudku krajského súdu bude môcť žalovaná vymáhať od sťažovateľky finančné prostriedky, týkajúce sa jej nemocenského a dôchodkového poistenia.

9. Žalovaná sa k obsahu kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním zo dňa 25.2.2020. Sťažovateľka podľa žalovanej neuviedla také námietky a ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie preskúmaného rozhodnutia, pričom odkázala na odôvodnenie tohto rozhodnutia a na vyjadrenie zo dňa 16.11.2018, ktoré podala v predmetnej veci krajskému súdu, ktorého sa pridrža. Žalovaná kasačný súd informovala, že konanie o odvolaní proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava, číslo XXX-XXXXXXXXXX-GCXX/XX. zo dňa 20.08.2018 vo veci predpisania dlžnej sumy poistného na sociálne poistenie sťažovateľky za obdobie júl 2011 až marec 2015 vo výške 5 580,33 Eur je prerušené až do právoplatného skončenia daného súdneho konania. Záverom žalovaná navrhla kasačnému súdu zamietnuť kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú.

10. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná v zákonnej lehote oprávnenou osobou a je prípustná, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) po oboznámení sa s napadnutým rozsudkom krajského súdu a súdnym a administratívnym spisom, vrátane kasačnej sťažnosti, zistil, že rozhodnutie žalovanej je potrebné zrušiť z nasledovných dôvodov:

11. Z administratívneho spisu bolo zistené, že žalobkyňa bola v období od 20. septembra 2005 do 18. mája 2017 zamestnaná u zamestnávateľky JUDr. Zity Levákovej, súdnej exekútorky, ktorá s ňou opätovne uzatvárala v tomto období jednotlivé dohody o pracovnej činnosti podľa § 228a Zákonníka práce. Paralelne s výkonom práce na základe dohôd o pracovnej činnosti vykonávala samostatnú zárobkovú činnosť v Rakúskej republike a to na základe živnostenského oprávnenia vydaného dňa 12.01.2009 do 31.03.2016. V tomto období bola žalobkyňa prihlásená do sociálneho systému Rakúskej republiky, v ktorom platila odvody na nemocenské a dôchodkové poistenie.

12. Z administratívneho spisu vyplýva, že dňa 13.05.2013 bolo na meno žalobkyne vystavené Potvrdenie o právnych predpisoch sociálneho zabezpečenia, ktoré sa vzťahuje na držiteľa (Formulár A1), podľa ktorého na žalobkyňu sa od 01.05.2010 do 31.03.2015 vzťahujú právne predpisy Slovenskej republiky. Potvrdenie bolo vydané v zmysle článkov 11 až 16 Nariadenia č. 883/2004 a článku 19 Nariadenia č. 987/2009, ako to vyplýva z jeho predtlaču. Z bodu 3 Potvrdenia o charaktere jej pozície vyplýva, že sa jedná o osobu vykonávajúcu prácu ako zamestnanec a ako SZČO v rôznych krajinách. V bode 4 bolo uvedené, že je zamestnancom zamestnávateľa JUDr. Zity Levákovej so sídlom na Slovensku. Z administratívneho spisu nevyplýva, že by toto potvrdenie bolo žalobkyňi doručované, respektíve že by bola zásielka s týmto potvrdením vrátená späť žalovanej ako nedoručená z dôvodu neprevzatia zásielky na pošte.

13. Základom sporu medzi účastníkmi konania bolo, či žalobkyňi v období od 01. júla 2011 vzniklo na území Slovenskej republiky povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie ako osobe vykonávajúcej činnosť ako zamestnanej osobe a samostatne zárobkovo činné osobe v odlišných členských štátoch v zmysle článku 13 ods. 3 Nariadenia č. 883/2004. Podľa názoru žalobkyne takéto právne postavenie jej nevzniklo, pretože nebola zamestnancom na účely článku 13 ods. 3 uvedeného nariadenia, keďže vykonávala prácu na základe dohody o pracovnej činnosti t. j. mimo pracovného pomeru, pričom podľa žalovanej sa na žalobkyňu článok 13 ods. 3 citovaného nariadenia vzťahuje, o čom svedčí Potvrdenie A1.

14. Podľa článku 13 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004/ES o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (základné nariadenie) osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak

vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1.

15. Podľa článku 1 písm. a/ citovaného nariadenia "činnosť ako zamestnanec" znamená každú činnosť alebo rovnocennú situáciu, ktorá sa za takú považuje na účely právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia členského štátu, v ktorom takáto činnosť alebo rovnocenná situácia existuje.

16. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom ku dňu právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia (12.07.2018) tento zákon vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia, konanie vo veciach sociálneho poistenia a konanie vo veciach vymáhania pohľadávok.

17. Podľa § 4 ods. 1 citovaného zákona v znení účinnom ku dňu 01. júla 2011 zamestnanec na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti je fyzická osoba v právnom vzťahu, ktorý jej zakladá právo na pravidelný mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby v právnom vzťahu na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a žiaka strednej školy a študenta vysokej školy pri praktickom vyučovaní v období odbornej (výrobnej) praxe.

18. Podľa § 223 ods. 1 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení účinnom ku dňu 01. júla 2011 zamestnávateľ môže na plnenie svojich úloh alebo na zabezpečenie svojich potrieb výnimočne uzatvárať s fyzickými osobami dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (dohodu o vykonaní práce, dohodu o pracovnej činnosti a dohodu o brigádnickej práci študentov), ak ide o prácu, ktorá je vymedzená výsledkom (dohoda o vykonaní práce) alebo ak ide o príležitostnú činnosť vymedzenú druhom práce (dohoda o pracovnej činnosti, dohoda o brigádnickej práci študentov). Na pracovnoprávny vzťah založený dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru sa vzťahujú ustanovenia prvej časti.

19. Podľa článku 16 ods. 2 Nariadenia EP Rady č. 987/2009 (vykonávacie nariadenie) určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

20. Podľa článku 16 ods. 3 citovaného nariadenia predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

21. Podľa článku 16 ods. 5 citovaného nariadenia príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli predbežne alebo definitívne určené za uplatniteľné, to bezodkladne oznámi dotknutej osobe.

22. Podľa článku 19 ods. 2 citovaného nariadenia príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy sú uplatniteľné podľa hlavy II základného nariadenia, na požiadanie dotknutej osoby alebo zamestnávateľa poskytne osvedčenie, že tieto právne predpisy sú uplatniteľné, prípadne uvedie, dokedy a za akých podmienok sú uplatniteľné.

23. Správne orgány založili svoje rozhodnutia na aplikácii článku 13 ods. 3 základného nariadenia a konštatovali, že bolo preukázané, že žalobkyňa bola zamestnaná na území Slovenskej republiky a súčasne vykonávala činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby v Rakúskej republike a to ku dňu 01. júla 2011, čo je deň uvedený v prvostupňovom rozhodnutí ako deň vzniku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia na území Slovenskej republiky. Kasačný súd uvádza, že prvostupňový správny orgán ani žalovaná sa v preskúmaných rozhodnutiach nezaoberali statusom žalobkyne ako zamestnankyne v zmysle uvedeného článku. Činnosť ako zamestnanec, respektíve zamestnaná osoba v zmysle článku 1 písm. a/ základného nariadenia znamená každú činnosť alebo rovnocennú situáciu, ktorá sa za takú považuje na účely právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia členského štátu, v ktorom takáto činnosť alebo rovnocenná situácia existuje. Ak mala takáto činnosť existovať na území Slovenskej republiky, je potrebné na výklad pojmu zamestnanec použiť právne predpisy v oblasti sociálneho zabezpečenia Slovenskej republiky. Týmto predpisom je nepochybne zákon o sociálnom poistení. Na účely výkladu termínu zamestnanec je potrebné vychádzať z ustanovení tohto zákona účinných ku dňu 01. júla 2011, kedy malo žalobkyňa vzniknúť povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie práve z dôvodu, že je zamestnankyňou na území Slovenskej republiky a súčasne samostatne zárobkovo činnou osobou na území Rakúska.

24. Žalovaná však v preskúmanom rozhodnutí neodôvodnila, prečo žalobkyňu posudzovala ako zamestnankyňu na účely zákona o sociálnom poistení a ako na ňu aplikovala definíciu zamestnanca v § 4 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom ku dňu 01.07.2011. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia sa venovala definícii samostatne zárobkovo činnnej osoby v znení účinnom ku tomuto dňu (§ 5 zákona o sociálnom poistení). Aby však žalobkyňa podliehala právnym predpisom Slovenskej republiky v zmysle článku 13 ods. 3 základného nariadenia, musí byť preukázaný súbeh jej činnosti ako zamestnankyne a samostatne zárobkovo činnnej osoby v odlišných členských štátoch. Žalovaná bez ďalšieho svoje rozhodnutie o vzniku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia na území Slovenskej republiky založila na tom, že žalobkyňa je zamestnankyňou na území Slovenskej republiky s poukazom na vystavenie formuláru PD A1.

25. Preto bolo povinnosťou žalovanej odôvodniť aplikáciu ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom ku dňu 01.07.2011, najmä časť vety týkajúcej sa stanovenia výnimiek z postavenia zamestnanca, keďže podľa tohto ustanovenia zamestnancom na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti je fyzická osoba v právnom vzťahu, ktorý jej zakladá právo na pravidelný mesačný príjem, okrem fyzickej osoby v právnom vzťahu na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Bolo pritom nesporné, že dohody o pracovnej činnosti uzatvárané medzi žalobkyňou a jej zamestnávateľkou od 20. septembra 2005 do 18. mája 2017 boli dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru v zmysle § 223 Zákonníka práce, keďže dohoda o pracovnej činnosti v zmysle § 228a Zákonníka práce je jedným typom z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Pokiaľ žalovaná túto zásadnú právnu otázku v preskúmanom rozhodnutí neodôvodnila, uvedené predstavuje taký nedostatok odôvodnenia správneho rozhodnutia, ktorý predstavuje vadu v zmysle § 191 ods. 1 písm. d/ Správneho súdneho poriadku a činí preskúmané rozhodnutie nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

26. Na riadne odôvodnenie statusu zamestnanca žalobkyne v rozhodnom období nepostačuje ani poukázanie na Potvrdenie o právnych predpisoch sociálneho zabezpečenia, ktoré sa vzťahuje na držiteľa v zmysle Nariadenia č. 883/2004 a č. 987/2009 (formulár A1). Tento formulár bol vydaný podľa článku 19 vykonávacieho nariadenia a predstavuje osvedčenie o tom, že konkrétne právne predpisy sú uplatniteľné pre dotknutú osobu, pričom má deklaratórny charakter. Nejde však o dôkaz o tom, že by došlo k predbežnému určeniu uplatniteľných právnych predpisov v zmysle článku 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia, ani o tom, že by sa toto určenie stalo definitívnym v zmysle článku 16 ods. 3 tohto nariadenia. Okrem toho pokiaľ by došlo k procesom podľa článkov 16 ods. 2 a 3, teda komunikácii medzi Sociálnou poisťovňou a príslušnou inštitúciou sociálneho zabezpečenia Rakúskej republiky, Sociálna poisťovňa by v zmysle článku 16 ods. 5 mala povinnosť bezodkladne to oznámiť žalobkyňi, čo však z administratívneho spisu taktiež nevyplýva. Z administratívneho spisu taktiež nevyplývajú ďalšie skutočnosti uvedené žalovanou vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti, a to, že žalobkyňa 20.02.2013 požiadala pobočku Trnava o určenie uplatniteľnej legislatívy. V

administratívnom spise sa nachádza len príloha k žiadosti o vystavenie formulára E 101 a to čestné vyhlásenie o preklade prílohy k žiadosti o vystavenie formulára E 101 vyhotovenej v cudzom jazyku zo dňa 19.02.2013.

27. Pokiaľ teda žalobkyňa v administratívnom konaní a správnej žalobe namietala vznik povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia na území Slovenskej republiky z dôvodu aplikácie článku 13 ods. 3 základného nariadenia, bolo potrebné, aby sa správne orgány vysporiadali s jednotlivými podmienkami vzniku týchto poistení v zmysle tohto článku a teda aj jej statusom zamestnankyne na území Slovenskej republiky v tomto období podľa § 4 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Prvýkrát mala žalobkyňa reálnu možnosť namietat aplikáciu článku 13 ods. 3 základného nariadenia žalobkyňa až v správnom konaní, ktoré je predmetom súdneho prieskumu. Pri vydávaní osvedčenia A1 zo dňa 13.05.2013 takúto možnosť nemala. Preto je jej status zamestnankyne potrebné posúdiť v tomto správnom konaní. Pokiaľ žalovaná až vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti ozrejmla svoj právny názor k aplikácii § 4 zákona o sociálnom poistení v rozhodnom období, uvedené právne posúdenie je právne irelevantné, pretože nebolo obsiahnuté v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia a kasačný súd naň nemôže prihliadnuť a teda ho ani právne vyhodnotiť.

28. Čo sa týka základnej sťažnostnej námietky a to, že nebol dôvod uplatňovať § 4 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom k 01.07.2011 a preto nedošlo k stretu dvoch uplatniteľných legislatív, uvedená námietka je predčasná a kasačný súd sa k jej opodstatnenosti nevyjadruje práve z dôvodu, že odôvodnenie tejto právnej otázky v rozhodnutí žalovanej absentovalo. Kasačný súd pre poriadok uvádza, že žalobkyňa v kasačnej sťažnosti nesprávne uvádzala, že pracovala na základe dohôd o vykonaní práce v zmysle § 226 Zákonníka práce, keď bolo ňou samou preukázané, že sa jednalo o dohody o pracovnej činnosti podľa § 228a Zákonníka práce. Uvedené však nemá vplyv na to, že žalovaná sa s významom dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru na status žalobkyne ako zamestnanca nevysporiadala. Čo sa týka sťažnostnej námietky, ktorými spochybnila vydanie potvrdenia A1, bolo právom žalobkyne nahliadnuť do administratívneho spisu, ktorý bol súčasťou súdneho spisu v rámci celého súdneho konania, z ktorého vyplýva, že toto potvrdenie vydané bolo.

29. Kasačný súd sa nestotožnil s názorom správneho súdu, že z administratívneho spisu vyplýva, že došlo k definitívnemu určaniu uplatniteľnej legislatívy, ani ohľadom posúdenia statusu žalobkyne ako zamestnankyne na území Slovenskej republiky. Je treba uviesť, že správny súd nahrádzal rozhodovaciu činnosť žalovanej, keď túto právnu otázku vyhodnotil. Čo sa týka samotného vyhodnotenia, uviedol, že rozhodujúcim kritériom pre získanie statusu zamestnanca podľa § 4 ods. 1 zákona o sociálnom poistení je, či dosahuje pravidelný mesačný príjem a keďže žalobkyňa ho dosahovala, má status zamestnankyne. Podľa názoru kasačného súdu preukázanie pravidelného mesačného príjmu nie je v tejto veci právne významné, keďže žalobkyňa splnila podmienku výnimky z posudzovania fyzickej osoby ako zamestnanca stanovenú v druhej časti tohto ustanovenia.

30. Za týchto okolností bolo potrebné zmeniť rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 SSP tak, že kasačný súd zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. d/ SSP a vec jej vrátil na ďalšie konanie. V novom konaní žalovaná riadne odôvodní svoj záver o vzniku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne na území Slovenskej republiky od 01. júla 2011 s tým, že sa bude zaoberať splnením podmienok stanovených v článku 13 ods. 3 základného nariadenia a to najmä tým, či žalobkyňa mala status zamestnankyne na území Slovenskej republiky v zmysle zákona o sociálnom poistení v období od 01. júla 2011. Kasačný súd tak prihliadol na vadu preskúmaného rozhodnutia bez toho, aby bola v kasačnej sťažnosti explicitne namietnutá v zmysle § 453 ods. 2 prvá veta, časť za čiarkou SSP.

31. Kasačný súd nevyhovel návrhu žalobkyne na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti v zmysle § 447 ods. 1 SSP, pretože podľa vyjadrenia žalovanej ku kasačnej sťažnosti konanie vo veci predpísania dlžnej sumy poistného za obdobie júl 2011 až marec 2015 zostalo prerušené aj počas kasačného konania a preto prípadná exekúcia žalobkyne v priebehu kasačného konania nehrozí.

32. O náhrade trov kasačného konania bolo rozhodnuté podľa § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP. Žalobkyňa bola v kasačnom konaní úspešná a preto jej patrí právo na náhradu dôvodne vynaložených trov kasačného konania voči žalovanej v celom rozsahu.

33. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.